

Hemşirelerin Profesyonel Değerleri ile Merhamet ve Sabır Düzeyleri Arasındaki İlişki

Relationship Between Nurses' Professional Values and Compassion and Patience Levels

^{ID} Hasan SÜZEN^a, ^{ID} Kıvanç ÇEVİK^b

^aManisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, Hemşirelik ABD, Manisa, TÜRKİYE

^bManisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Esasları ABD, Manisa, TÜRKİYE

Hasan Süzen. Hemşirelerin Profesyonel Değerleri ile Merhamet ve Sabır Düzeyleri Arasındaki İlişki. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. 18.02.2020

ÖZET Amaç: Bu çalışmada, hemşirelerin profesyonel değerleri ile merhamet ve sabır düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlandı. **Gereç ve Yöntemler:** Çalışma, Ağustos-Ekim 2019 tarihleri arasında bir üniversite hastanesinde görev yapan 156 hemşire ile yapılan tanımlayıcı kesitsel tipte bir çalışmadır. Araştırmanın verileri "hemşire tanıtım formu", "hemşirelerin profesyonel değerleri ölçeği", "merhamet ölçeği" ve "sabır ölçeği" kullanılarak toplandı. Araştırmadan elde edilen veriler "SPSS 25.0 (Statistical Package For Social Science)" programında sayı-yüzde dağılımları ve değişkenler arasındaki ilişkiselliği test etmek için Pearson korelasyon testi kullanılarak yapıldı. **Bulgular:** Araştırma bulgularına göre; hemşirelerin; profesyonel değerler ölçeği puan ortalaması 122,00±16,73; merhamet ölçeği puan ortalaması 94,89±10,90 ve sabır düzeyleri 44,74±7,35 olarak bulundu. Çalışmada hemşirelerin profesyonel değerleri ile sabır düzeyleri ($r=0,163$, $p=0,042$) ve merhamet düzeyleri ($r=0,254$, $p=0,001$) arasında ancak zayıf bir ilişkinin olduğu saptandı. **Sonuç:** Hemşirelerin profesyonel değerleri ile merhamet ve sabır düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu, profesyonellikleri arttıkça merhamet ve sabır düzeylerinin de arttığı saptandı.

ABSTRACT Objective: The aim of this study was to examine the relationship between nurses' professional values and their compassion and patience levels. **Material and Methods:** This is a descriptive cross-sectional study conducted with 156 nurses working at an university hospital between August and October 2019. Data of the study were collected by using "nurse identification form", "professional values of nurses scale", "mercy scale" and "patience scale". The data obtained from the study were analysed on a computer using the number-percentage distributions, and Pearson correlation test was used to test the correlation between variables in the Statistical Package for Social Science 25.0. **Results:** According to the research results, the nurses' professional values scale scores were 122.00±16.73; compassion scale scores were 94.89±10.90 and patience levels were 44.74±7.35. The study found that there was a positive but weak relationship between the professional values of nurses and their patience levels, ($r=0.163$, $p=0.042$) and their compassion levels ($r=0.254$, $p=0.001$). **Conclusion:** It was found that there was a positive but weak relationship between the professional values of nurses and the levels of compassion and patience, and that compassion and patience increased as their professionalism increased.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik; profesyonellik; merhamet

Keywords: Nursing; professionalism; compassion

Hemşirelik, var olduğu günden beri gelişen teknolojik gelişmelerle kendini güncelleyen, bireylerin, ailelerin ve toplumun sağlık durumuyla ilgilenen, uygulamalı bir sağlık disiplini olarak bilinmektedir.¹ Günümüzde hemşirelik, sağlık bakımı verme dışında

profesyonel bireyler tarafından gerçekleştirilen, araştırma yapan, teori geliştiren, mesleki örgütlere katılma gibi profesyoneller tarafından yerine getirilen işlevleri gerçekleştirme durumuna gelmişlerdir.^{1,2} Nightingale'ye göre bireylere ve topluma yardım etmeye

Correspondence: Kıvanç ÇEVİK

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Esasları ABD, Manisa, TÜRKİYE/TURKEY

E-mail: kivancevikk@gmail.com

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences.

Received: 13 Mar 2020

Received in revised form: 20 Jul 2020

Accepted: 21 Aug 2020

Available online: 10 Dec 2020

2146-8893 / Copyright © 2020 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

gönüllü olan hemşirelik, günümüzde bilimsel ve teknolojik gelişmelerle profesyonel bir meslek olarak adını duyurmaktadır.^{3,4}

Çağdaş toplumlarda önem verilen konuların arasında yer alan profesyonellik, bir işi en iyi ve düzenli bir şekilde yaparken, yüksek oranda uzmanlık, bilgi, beceri ve davranış biçimi olarak tanımlanmaktadır.⁵ Profesyonel hemşire, teknolojik ve bilimsel gelişmeleri takip ederek, mesleğin değerini koruyarak, hastaya sunulan bütüncül bakım kalitesinin artmasını da sağlamaktadır.⁶ Bütüncül bir bakım uygulamasını kolaylaştıran önemli etkenlerden birisi de hastalara merhamet etmektir.⁷ Özellikle kliniklerdeki sağlık çalışanları ve hemşireler, hasta bireyleri insan olarak görmeli ve merhametli bir davranış göstermeye özen göstermelidir.⁸ Hemşireler, bireylerin ihtiyaçları konusunda saygılı olmalı ve onların acılarını gidermelidir.^{8,9} Merhamet, sağlık profesyonellerinin sahip olması gereken bir duygudur.¹⁰ Hemşirelik, merhamet duygusunu en çok kullanan ve bu duyguyu yaşayan meslektir.^{11,12} Merhametli hemşireler, bireylere verdiği sağlık bakımının kalitesini artırmaktadır.¹¹ Bakım veren hemşireler, merhamet duygusu ile birlikte bireyi en başta insan olarak kabul eder.^{12,13} Merhamet kavramı, insanların acılarını anlamayı gerektiren ve bu yüzden de duruma bir çözüm bulmak için gönüllü yardım etmenin ve acı çeken bireyin konforunu artırmaya istekli olmanın yanı sıra aynı zamanda sabır kavramını da içeren geniş kapsamlı bir kavramdır.^{3,7,12,13} Sabırlı olmak, yenilikçi, girişimci ve profesyonel olmanın en önemli özelliklerindedir.^{5,14,15} Sabırlı bireylerin, empati yapabilme yetisi daha yüksek olan, iyi bireyler olduğu kabul edilen bir gerçektir.¹⁶ Bakım sırasında ortaya çıkan sorunlar karşısında sakince beklemek, hemşireliğin olmazsa olmazlarından biridir.¹⁷ Hemşirelerin, iş yaşamında ve hastanelerde kaliteli bir bakım verebilmesi için iş ortamının ve hastanenin şartları bunu destekleyici nitelikte olmalıdır. Çünkü destekleyici iş ortamlarında çalışan hemşirelerin, sabırlı ve kaliteli bir bakım sunabilmesi kolaylaşacak ve hastaların memnuniyetleri artacaktır.¹⁸

Bu çalışmanın amacı, hemşirelerin profesyonel değerleri ile merhamet ve sabır düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Araştırma, bir üniversitesi hastanesinde Ağustos-Ekim 2019 tarihleri arasında yapılan tanımlayıcı ke-sitsel tipte bir çalışmadır. Araştırmanın evrenini, bir üniversite hastanesinde çalışan izin verilen birimler-deki hemşireler oluşturdu (n=833). Araştırmanın ör-neklemini ise rastgele örneklem yöntemiyle belirlenen, araştırmaya katılmayı kabul eden ve izinde olmayan 156 hemşire oluşturdu. Araştırma ve-rilerinin toplandığı tarihlerde izinli olan yaklaşık 200 hemşire, çalışmaya katılmayı kabul etmeyen 417 hemşire ve izin alınmasına rağmen ameliyathaneler-deki iş yoğunluğundan dolayı ameliyathane sorumlu hemşiresi tarafından izin verilmeyen yaklaşık 60 ameliyathane hemşiresi çalışmaya dâhil edilmedi. Evrenin yaklaşık olarak %18'ine ulaşıldı.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Çalışmamızda, “hemşire tanıtım formu”, “hemşirele-rin profesyonel değerleri ölçeği”, “merhamet ölçeği” ve “sabır ölçeği” kullanıldı.

Hemşire Tanıtım Formu

İlgili literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından hazırlanmış, yaş, cinsiyet, medeni durum gibi sosyo-demografik özelliklerin değerlendirildiği 10 sorudan oluşan bir formdur.^{16,19,20}

Hemşirelerin Profesyonel Değerleri Ölçeği

Hemşirelerin profesyonel değerleri ölçeği (HPDÖ) Darlene Weis ve Mary Jane Schank tarafından gelişt-irilen, 31 maddeden oluşan 5’li Likert tipi bir ölçek-tir.²¹ Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği Orak ve Alpar tarafından yapılmıştır. Ölçeğin toplam puanı 31-155 arasında değişebilir. Puanın yüksek olması, hemşirele-rin profesyonel değerlere ve etik konulara daha fazla önem verdiklerini gösterir. Orak ve Alpar çalış-masında, hemşirelerin profesyonel değerleri ölçeği-nin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısını 0,96 olarak saptamıştır.¹⁹ Bu çalışma için hemşirelerin profesyo-nel değerleri ölçeğinin toplam Cronbach alfa güve-nirlik katsayısı 0,95 olarak bulundu.

Merhamet Ölçeği

Orijinal versiyonu Pommier tarafından geliştirilmiştir.²² Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği Akdeniz ve Deniz ta-

rafından yapılmıştır. Ölçek, 24 madde ve sevecenlik, umursamazlık, paylaşımların bilincinde olma, bağlantısızlık, bilinçli farkındalık, ilişki kesme olmak üzere 6 alt boyuttan oluşan Likert tipi 5 uygunluk derecelendirmesine sahiptir. İç tutarlılık, güvenilirlik katsayıları alt boyutlar için 0,57-0,77 arasında değişmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 24, en yüksek puan 120'dir. Toplam puan arttıkça merhamet düzeyi de artmaktadır. Akdeniz ve Deniz'in çalışmasında, ölçeğin Cronbach alfa değeri 0,85 olarak bulunmuştur.²⁰ Bu çalışma için merhamet ölçeğinin toplam Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0,68 olarak bulundu.

Sabır Ölçeği

Schnitker ve Emmons tarafından geliştirilen ölçeğin Eliüşük ve Arslan tarafından Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır.²³ Ölçekte 3 alt boyut ve 11 madde bulunmaktadır. Bir, 4, 7, 9 ve 11. maddeler kişiler arası sabrı, 2, 5 ve 8. maddeler uzun süreli sabrı (yaşam zorluklarına yönelik), 3, 6 ve 10. maddeler kısa süreli sabrı (gündelik sıkıntılar) ölçmektedir ve 7'li Likert tipi bir ölçektir. Ölçek ifadelerinin 9'u olumlu, 2'si ise olumsuz (7. ve 10. maddeler) olarak hazırlanmıştır. Olumsuz maddeler ters kodlanmaktadır. Ölçeğin en düşük puanı 11, en yüksek puanı 55'tir. Ölçeğe ilişkin puanlar, maddelere verilen yanıtların aritmetik ortalaması ile hesaplanmaktadır. Puanların artışı, sabır düzeyindeki artışa işaret etmektedir. Eliüşük ve Arslan'ın çalışmasında ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0,80'dir.¹⁶ Bu çalışma için sabır ölçeğinin toplam Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0,74 olarak bulundu.

VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ

Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme tekniği ile toplandı. Araştırmaya katılmayı kabul eden tüm hemşirelere bilgilendirilmiş gönüllü olur formu kullanılarak, hakları ve araştırmanın amaçları anlatılarak, yazılı izinleri alındı. Veriler, kliniklerdeki hemşire odasında veya desklerinde toplandı. Veri toplama süresi yaklaşık 20-25 dk sürdü.

İSTATİSTİKSEL ANALİZ

Veriler "SPSS 25.0 (Statistical Package Social Science)" paket programında analiz edildi. Verilerin normal dağılıp dağılmadıklarını test etmek için Kolmogrov-Smirnov testi uygulandı. Geçerlilik ve

güvenirliliği daha önceden çalışılmış bu ölçeklerden elde eden veriler doğrultusunda Cronbach alfa değeri hesaplanıp, sayı-yüzde dağılımları verildi. Değişkenler arasındaki ilişkiselliği test etmek için Pearson korelasyon testi uygulandı.

ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırma sadece bir kurumda yapıldığından, araştırma bulguları genellenemez. Hemşirelerin iş yeri ortamından ve iş yoğunluğundan dolayı soruları yanıtlamakta isteksiz davranması yeterli sayıya ulaşılmasını engelledi.

ARAŞTIRMANIN ETİK YÖNÜ

Araştırmanın yapılabilmesi için Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı Sağlık Bilimleri Etik kurulundan (Etik Kurul Tarih-No:22.05.2019-20.478.486) onay, çalışmanın yapıldığı kurumdan yazılı izin alındı. Araştırmaya katılan hemşirelerin, sözel onamları ve bilgilendirilmiş gönüllü olur formu ile yazılı izinleri alındı. Ölçeklerin, geçerlilik ve güvenilirliğini yapan yazarlardan e-posta yoluyla yazılı izin alındı. Araştırma, Helsinki Bildirgesi Prensipleri'ne uygun olarak yürütüldü.

BULGULAR

Elde edilen sonuçlara göre hemşirelerin; yaş ortalaması 34,0±7,5 olup, %51,9'unun 22-34 yaş aralığında olduğu; %82,1'inin kadın olduğu; %55,1'inin çocuğunun olmadığı; %43,6'sının serviste çalıştığı; %68,6'sının sosyoekonomik düzeyinin orta düzeyde olduğu; %85,9'unun yüksekokul/üniversite mezunu olduğu; %71,8'inin hasta merkezli çalıştığı; %41,7'sinin genel olarak yaptığı işten memnun olduğu; mesleki çalışma süresinin ortalama 9,00±8,4 yıl olduğu ve haftalık çalışma saati ortalamasının 45,5±5,2 olduğu saptandı (Tablo 1).

Tablo 2'de araştırmaya katılan hemşirelerin, hemşirelerin profesyonel değerleri ölçeği alt boyutlarından insan onuru puan ortalaması 44,0±6,8; sorumluluk puan ortalaması 27,1±3,9; harekete geçme puan ortalaması 19,7±3,1; güvenlik puan ortalaması 16,1±2,5; otonomi puan ortalaması 16,0±2,7; HPDÖ toplam puan ortalaması 123,1±16,7 olarak bulundu (Tablo 2).

Tablo 3'te araştırmaya katılan hemşirelerin merhamet ölçeği alt boyutlarından sevecenlik puan orta-

TABLO 1: Hemşirelerin sosyodemografik özellikleri (n=156).

Değişkenler		n	%
Yaş ortalaması		34,0±7,5 (Min 22; Maks 58)	
Yaş	22-34 yaş	81	51,9
	35 yaş ve üzeri	75	48,1
Cinsiyet	Erkek	28	17,9
	Kadın	128	82,1
Çocuk sahibi olma	Yok	86	55,1
	1 çocuk	42	26,9
	2 çocuk	21	13,5
	3 çocuk	7	4,5
Sosyo ekonomik düzey	Düşük	3	1,9
	Ortanın altı	6	3,8
	Orta	107	68,6
	Ortanın üstü	38	24,4
	Üst	2	1,3
Eğitim düzeyi	Yüksekokul/fakülte	135	86,5
	Yüksek lisans/doktora	21	13,5
Çalışılan klinik	Servis	68	43,6
	Yoğun bakım	61	39,1
	Acil	27	17,3
Çalışma şekli	Hasta merkezli	112	71,8
	İş merkezli	44	28,2
Genel olarak yapılan işten memnun olma	Memnun değilim	24	15,4
	Kararsızım	63	40,4
	Memnunum	69	44,2
Mesleki çalışma süresi* (yıl)		9,00±8,4 (Min 1; Maks 38)	
Haftalık çalışma saati*		45,58±5,26 (Min 32; Maks 64)	

*Ortalama±Standart sapma.

TABLO 2: Hemşirelerin profesyonel değerleri ölçeği puan ortalamaları (n=156).

Hemşirelerin profesyonel değerleri ölçeği (HPDÖ)	\bar{x}	SS
İnsan onuru	44,0	6,8
Sorumluluk	27,1	3,9
Harekete geçme	19,7	3,1
Güvenlik	16,1	2,5
Otonomi	16,0	2,7
HPDÖ toplam puanı	123,1	16,7

HPDÖ: Hemşirelerin profesyonel değerleri ölçeği.

laması 15,9±2,2; umursamazlık puan ortalaması 8,0±2,8; paylaşımların bilincinde olma puan ortalaması 15,1±2,7; bağlantısızlık puan ortalaması 8,2±2,7; bilinçli farkındalık puan ortalaması 15,8±2,1; ilişki kesme puan ortalaması 7,8±2,8; merhamet ölçeği toplam puan ortalaması 94,8±10,9 olarak bulundu (Tablo 3).

Tablo 4'te araştırmaya katılan hemşirelerin sabır ölçeği alt boyutlarından gündelik yaşamda sabır puan ortalaması 8,9±2,0; kişiler arası sabır puan ortalaması 17,8±2,7; yaşam zorluklarında sabır puan ortalaması 11,7±1,9; sabır ölçeği toplam puan ortalaması 44,7±7,3 olarak bulundu (Tablo 4).

Katılımcı hemşirelerin profesyonel değerlerinin, merhamet düzeyleri ile ilişkisi olup olmadığını belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonuçlarına göre, hemşirelerin profesyonel değerleri ile merhamet düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu (p=0,001), hemşirelerin profesyonel değerleri alt boyutlarından "insan onuru" ile "sevecenlik" (r=,289, p<0,001), "paylaşımların bilincinde olma" (r=0,384, p<0,001), "bilinçli farkındalık" (r=,306, p<0,001) ve "merhamet ölçeği toplam" puanı (r=0,254, p=0,001) arasında pozitif yönde anlamlı, ancak zayıf bir ilişkinin olduğu belirlendi. Hemşirelerin profesyonel değerlerinin "sorumluluk" alt boyutu ile "sevecenlik" (r=0,350, p<0,001), "bilinçli farkındalık" (r=0,248, p=0,002) ve "merhamet ölçeği toplam" puanı (r=0,193, p=0,017) ile arasında pozitif yönde anlamlı, ancak zayıf bir ilişkinin olduğu belirlendi. Hemşirelerin profesyonel değerlerinin "harekete geçme" alt boyutu ile "sevecenlik" (r=0,272, p=0,001), "paylaşımların bilincinde olma" (r=0,308, p<0,001) ve "bi-

TABLO 3: Hemşirelerin merhamet ölçeği puan ortalamaları (n=156).

Merhamet ölçeği	\bar{x}	SS
Sevecenlik	15,9	2,2
Umursamazlık	8,0	2,8
Paylaşımların bilincinde olma	15,1	2,7
Bağlantısızlık	8,2	2,7
Bilinçli farkındalık	15,8	2,1
İlişki kesme	7,8	2,8
Merhamet ölçeği toplam puanı	94,8	10,9

TABLO 4: Hemşirelerin sabır ölçeği puan ortalamaları (n=156).

Sabır ölçeği	\bar{x}	SS
Gündelik yaşamda sabır	8,9	2,0
Kişiler arası sabır	17,8	2,7
Yaşam zorluklarında sabır	11,7	1,9
Sabır ölçeği toplam puanı	44,7	7,3

TABLO 5: HPDÖ ile merhamet ölçeği ve sabır ölçeği alt boyut puan ortalamaları arasındaki ilişki.

		İnsan onuru	Sorumluluk	Harekete geçme	Güvenlik	Otonomi	HPDÖ toplam
Sevecenlik	r	0,289	0,350	0,272	0,158	0,379	0,329
	p	0,000*	0,000*	0,001*	0,050	0,000*	0,000*
Umursamazlık	r	-0,079	-0,062	0,019	-0,046	-0,104	-0,066
	p	0,326	0,443	0,818	0,566	0,198	0,415
Paylaşımların bilincinde olma	r	0,384	0,127	0,308	0,360	0,332	0,344
	p	0,000*	0,116	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*
Bağılantısızlık	r	-0,061	-0,030	0,069	0,004	-0,067	-0,029
	p	0,450	0,712	0,394	0,964	0,403	0,724
Bilinçli farkındalık	r	0,306	0,248	0,238	0,206	0,354	0,309
	p	0,000*	0,002*	0,003*	0,010*	0,000*	0,000*
İlişki kesme	r	-0,037	-0,065	0,012	-0,030	-0,122	-0,052
	p	0,643	0,420	0,883	0,712	0,128	0,522
Merhamet ölçeği toplam	r	0,270	0,193	0,151	0,174	0,311	0,254
	p	0,001*	0,017*	0,061	0,031*	0,000*	0,001*
Günelik yaşamda sabır	r	0,108	0,151	0,101	0,052	0,126	0,124
	p	0,180	0,061	0,209	0,521	0,117	0,123
Kişiler arası sabır	r	0,071	0,224	0,070	0,022	0,056	0,105
	p	0,379	0,005*	0,385	0,787	0,484	0,192
Yaşam zorluklarında sabır	r	0,089	0,161	0,093	-0,005	0,132	0,110
	p	0,271	0,045*	0,247	0,946	0,100	0,172
Sabır ölçeği toplam	r	0,228	0,228	0,162	0,066	0,177	0,163
	p	0,004*	0,004*	0,043*	0,414	0,027*	0,042*

*p<0,05, r: Pearson korelasyon analizi, HPDÖ: Hemşirelerin profesyonel değerleri ölçeği.

linçli farkındalık” (r=0,238, p=0,003) ile arasında pozitif yönde anlamlı, ancak zayıf bir ilişkinin olduğu belirlendi. Hemşirelerin profesyonel değerlerinin “güvenlik” alt boyutu ile “paylaşımların bilincinde olma” (r=0,360, p<0,001), “bilinçli farkındalık” (r=0,206, p=0,010) ve “merhamet ölçeği toplam” puanı (r=0,174 p=0,031) ile arasında pozitif yönde anlamlı, ancak zayıf bir ilişkinin olduğu belirlendi. Hemşirelerin profesyonel değerlerinin “otonomi” alt boyutu ile “sevecenlik” (r=0,379, p=,000), “paylaşımların bilincinde olma” (r=0,332, p<0,001), “bilinçli farkındalık” (r=0,354, p<0,001) ve “merhamet ölçeği toplam” puanı (r=0,311, p<0,001) ile arasında pozitif yönde anlamlı, ancak zayıf bir ilişkinin olduğu belirlendi (Tablo 5).

Hemşirelerin profesyonel değerlerinin, sabır düzeyleri ile ilişkisi olup olmadığını belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonuçlarına göre hemşirelerin profesyonel değerleri ile sabır düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı, ancak zayıf bir ilişki olduğu (r=0,163, p=0,042), hemşirelerin profesyonel

değerleri alt boyutlarından “sorumluluk” ile “kişiler arası sabır” (r=0,224, p=0,005), “yaşam zorluklarında sabır” (r=0,161, p=0,045) ve “sabır ölçeği toplam” puanı (r=0,228, p=0,004) ile arasında pozitif yönde anlamlı, ancak zayıf bir ilişkinin olduğu belirlendi. Hemşirelerin profesyonel değerlerinin “insan onuru” alt boyutu ile “sabır ölçeği toplam” puanı ile (r=0,228, p=0,004) arasında pozitif yönde anlamlı, ancak zayıf bir ilişkinin olduğu belirlendi. Hemşirelerin profesyonel değerlerinin “harekete geçme” alt boyutu ile “sabır ölçeği toplam” puanı (r=0,162, p=0,043) arasında pozitif yönde, anlamlı ancak zayıf bir ilişkinin olduğu belirlendi. Hemşirelerin profesyonel değerlerinin “otonomi” alt boyutu ile “sabır ölçeği toplam” puanı ile (r=0,177, p=0,027) de arasında pozitif yönde, anlamlı ancak zayıf bir ilişkinin olduğu belirlendi (Tablo 5).

TARTIŞMA

Sağlık bakımında, kritik düşünebilmek ve karar verebilmek için hemşirelerin profesyonel değerlerinin,

eleştirel düşünme becerilerinin gelişmiş olması gerekmektedir.¹ Bu nedenle profesyonel değerleri geliştirmeye yönelik girişimlerin planlanması, etkili faktörlerin belirlenmesi ve eksikliklerin giderilmesi, hemşirelik mesleğinin gelişimi açısından önem arz etmektedir.

Çalışmamızda, hemşirelerin profesyonel değerler ölçeği puan ortalaması 123,14±16,73 olarak bulundu. Literatürde yapılan çalışmalarda da HDPÖ puan ortalamasının 100-123 arasında değiştiği görülmektedir.²⁴⁻²⁸ Erkus ve Dinc'in ve Poorchangizi ve ark.nın çalışmasında da hemşirelerin, profesyonellik değer algılarının yüksek olduğu belirtilmiştir.^{29,30} Çalışma sonuçlarımızın literatürle benzer şekilde yüksek olduğu görülmektedir. Çalışmamıza katılan hemşirelerin çoğunluğunun, lisans ve yüksek lisans/doktora mezunu olduğu göz önünde bulundurulacak olursa almış oldukları eğitim doğrultusunda beklendik bir sonuç olduğu düşünülmektedir. Çalışma sonuçlarımız literatür ile benzerlik göstermektedir.^{1,19,25-35} HDPÖ kullanılarak yapılmış ulusal ve uluslararası yapılan çalışmalarda da 90-182 arasında değiştiği görülmektedir.³⁶⁻³⁹

Hemşirelerin en ayrıcalıklı rolü olan bakım, bilgi ve becerilere sahip olmanın yanı sıra bakım verilen bireylere karşı merhametli olmayı da gerektirir. İnsancıl bir yaklaşım ve merhamet, profesyonel hemşirelik bakımının temelini oluşturmaktadır.⁴⁰ Araştırma sonucunda, merhamet ölçeği toplam puan ortalamasının 94,89±10,90 olduğu saptandı. En yüksek puan ortalaması sevecenlik alt boyutuna aitken, en düşük puan ortalamasının ilişki kesme alt boyutuna ait olduğu belirlendi. Çıray Gündüzoğlu ve ark.nın çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin merhamet ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalaması 98,64±10,8; en yüksek puan ortalamasına sahip alt boyutun sevecenlik, en düşük puan ortalamasına sahip alt boyutun ise ilişki kesme olduğu saptanmıştır.⁴¹ Çalışma sonuçlarımızın, Çıray Gündüzoğlu ve ark.nın çalışma sonuçlarıyla çok yakın olduğu görülmektedir. Karadağ Arlı ve Berivan Bakan'ın yaptıkları çalışma sonucunda, hemşirelerin merhamet ölçeği toplam puan ortalamasının 96,37±14,35 olduğunu; 5 puan üzerinden hesaplandığı çalışmalarda ise puan ortalamalarının 3,9-4,19 arasında değiştiği görülmektedir.^{40,42-44} Hemşirelerin, toplam merhamet pu-

anları üzerinden değerlendirilecek olursa yüksek olduğu görülmektedir. Hemşirelik mesleğinin doğası gereği merhametli olmayı gerektirdiği düşünüldüğünde meslek üyesi olan bireylerde, merhamet düzeyinin yüksek olmasının beklendik bir sonuç olduğu düşünülmektedir.

Son yıllarda merhamet gibi konularda bilimsel çalışmaların arttığı, çoğu çalışmanın öğrenciler üzerinde ve merhamet yorgunluğu konusunda yapıldığı görülmüştür. Çalışmamızda, hemşirelerin profesyonel değerlerinin de önemli olduğu, ancak daha fazla bilimsel çalışma yapılmasına ihtiyaç duyulduğu söylenebilir.

Hemşirelik, fiziksel ve duygusal olarak güçlükleri olan, sabırlı olmayı gerektiren bir meslektir.⁴⁵ Çalışmamızda, sabır ölçeği alt boyut ve toplam puan ortalamasının ortalamanın üzerinde olduğu söylenebilir.

Hemşirelerin profesyonel değerleri ile sabır düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı, ancak zayıf bir ilişkinin olduğu belirlendi. Hastalıkların doğasındaki iyileşme sürecinin uzunluğundan ve hasta bireylerin bakım yükünden dolayı hemşirelerin, bütüncül bakım verebilmesi için profesyonel değerlerin yanı sıra sabırlı olmanın da büyük önem taşıdığı düşünülmektedir.

SONUÇLAR

Hemşirelerin profesyonel değerleri ile merhamet ve sabır düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan çalışma sonucunda hemşirelerin, profesyonel değerler, merhamet ve sabır düzeylerinin ortalamasının üzerinde olduğu saptandı. Hemşirelerin profesyonel değerleri ile merhamet düzeyleri ve sabır düzeyleri arasında anlamlı ilişki olduğu, hemşirelerin profesyonel değerleri arttıkça merhamet ve sabır düzeylerinin arttığı saptandı.

ÖNERİLER

Hemşirelerin profesyonel değerlerinin geliştirilmesi için düzenli aralıklarla eğitimlerin düzenlenmesi, merhametli bakımın hemşireler üzerindeki duygusal etkileri doğrultusunda ortaya çıkması olası bir durum olan merhamet yorgunluğu için de eğitimlerin verilmesi, önleme ve tedavi etme programlarının oluşturu-

rulması, ortaya çıkan merhamet yorgunluğunu etkileyen faktörleri belirlemeye yönelik çalışmaların yapılması, merhamet yorgunluğuna yönelik farkındalıkların sağlanması önerilebilir. Ayrıca merhametli bakımı ve sabır davranışını/tutumunu ölçmeye yönelik yeni ölçekler geliştirilmesinin, pratikte yararlı olabileceği düşünülmektedir.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Hasan Süzen, Kıvan Çevik; **Tasarım:** Hasan Süzen, Kıvan Çevik; **Denetleme/Danışmanlık:** Hasan Süzen, Kıvan Çevik; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Hasan Süzen, Kıvan Çevik; **Analiz ve/veya Yorum:** Hasan Süzen, Kıvan Çevik; **Kaynak Taraması:** Hasan Süzen; **Makalenin Yazımı:** Hasan Süzen, Kıvan Çevik; **Eleştirel İnceleme:** Hasan Süzen, Kıvan Çevik; **Kaynaklar ve Fon Sağlama:** Hasan Süzen.

KAYNAKLAR

- Görüş S, Kılıç Z, Ceyhan Ö, Şentürk A. [Nurses' professional values and affecting factors]. Journal of Psychiatric Nursing. 2014;5(3):137-42. [Crossref]
- Taylan S, Alan S, Kadioğlu S. [Roles of nursing and autonomy]. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi. 2012;2:66-74. [Link]
- Tourville C, Ingalls K. The living tree of nursing theories. Nurs Forum. 2003;38(3):21-36. [Crossref] [PubMed]
- Adıgüzel O, Tanrıverdi H, Sönmez Özkan DS. [Occupational professionalism and the case of nurses as the members of the profession]. Yönetim Bilimleri Dergisi. 2011;9(2):235-60. [Link]
- Altınok HÖ, Üstün B. [Professionalism: concept analyse]. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi. 2014;7(2):151-5. [Link]
- Baltaş A. [Passport to success]. Kaynak Dergisi. 2003;14-15. [Link]
- Polat FN, Erdem R. [The relationship between the level of compassion fatigue and quality of professional life: The case of medical professionals, master's thesis]. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Dergisi. 2017;1(26):291-312. [Link]
- Blomberg K, Griffiths P, Wngström Y, May C, Bridges J. Interventions for compassionate nursing care: a systematic review. Int J Nurs Stud. 2016;62:137-55. [Crossref] [PubMed]
- Burnell L, Agan DL. Compassionate care: can it be defined and measured? The development of the compassionate care assessment tool. International Journal of Caring Sciences. 2013;6(2):180-7. [Link]
- Handan Akin Ş. [The concept of compassion and the comparison of Schopenhauer's approach to compassion with the ideas of other philosophers]. Türkiye Biyoetik Dergisi. 2018;5(3):126-31. [Link]
- Gök GA. [Unbearable heaviness of compassion: nurses' compassion fatigue]. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 2015;20(2):299-313. [Link]
- Şirin M, Yurttaş A. [Cost of nursing care: compassion fatigue]. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi. 2015;8(2):123-30. [Link]
- Hacıkeleşoğlu H, Kartopu S. [Compassion and religiosity: an empirical research on university students]. The Journal of Social Science Studies. 2017;59:203-27. [Crossref]
- Dayhoff NE, Moore PS. Think like an entrepreneur. Clin Nurse Spec. 2005;19(2):65-6. [Crossref] [PubMed]
- Karl U, Orton S, Rosen B, Ottoson J. Evaluating the impact of the management academy for public health: developing entrepreneurial managers and organizations. J Public Health Manag Pract. 2006;12(5):436-45. [Crossref] [PubMed]
- Eliüşük A, Arslan Ç. [Patience scale adaptation of well-being measure to Turkish: work of validity and reliability]. Journal of Values Education. 2016;14(31):67-86. [Link]
- Alçelik A, Deniz F, Yeşildal N, Mayda AS, Ayakta Şerifi B. [Health survey and life habits of nurses who work at the medical faculty hospital at AIBU]. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni. 2005;4(2):55-65. [Link]
- Schnitker S. An examination of patience and well-being. The Journal of Positive Psychology. 2012;7(4):263-80. [Crossref]
- Orak NŞ, Alpar ŞE. [Validity and reliability of the nurses' professional values scale's Turkish version]. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi. 2012;2(Suppl 1):22-31. [Link]
- Akdeniz S, Deniz ME. [The Turkish adaptation of compassion scale: the validity and reliability study]. The Journal of Happiness & Well-Being. 2016;4(1):50-61. [Link]
- Weis D, Schank MJ. An instrument to measure professional nursing values. J Nurs Scholarsh. 2000;32(2):201-4. [Crossref] [PubMed]
- Pommier EA. The compassion scale. Dissertation Abstracts International Section A: Humanities and Social Sciences. 2011;72(4-A):1174. [Link]
- Schnitker SA, Emmons RA. Patience as a virtue: religious and psychological perspectives. Research in the Social Scientific Study of Religion. 2007;18:177-207. [Crossref]
- Geçkil E, Ege E, Akin B, Göz F. [Turkish version of the revised nursing professional values scale: validity and reliability assessment]. Jpn J Nurs Sci. 2012;9(2):195-200. [Crossref] [PubMed]
- Lin YH, Wang LS. A Chinese version of the revised nurses professional values scale: reliability and validity assessment. Nurse Educ Today. 2010;30(6):492-8. [Crossref] [PubMed]
- Iacobucci TA, Daly BJ, Lindell D, Griffin MQ. Professional values, self-esteem, and ethical confidence of baccalaureate nursing students. Nurs Ethics. 2013;20(4):479-90. [Crossref] [PubMed]

27. Can Ş, Acaroğlu R. [Relation of professional values of the nurses with their individualized care perceptions]. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*. 2015;23(1):32-40. [\[Link\]](#)
28. Türe Yılmaz A, Demirsoy N. [Professional values of nurses working in a public hospital and factors affecting these values]. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 2018;6(66):108-20. [\[Crossref\]](#)
29. Erkuş G, Dinc L. Turkish nurses' perceptions of professional values. *Journal of Professional Nursing*. 2018;34(3):226-32. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
30. Poorchangizi B, Farokhzadian J, Abbaszadeh A, Mirzaee M, Borhani F. The importance of professional values from clinical nurses' perspective in hospitals of a medical university in Iran. *BMC Med Ethics*. 2017;1;18(1):20. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#) [\[PMC\]](#)
31. Yazıcı Sorucuoğlu A, Gündüçü Tüfekci F. [Professional values in pediatric nurses]. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2015;6(2):105-9. [\[Link\]](#)
32. Yayla A, Özlü ZK, Gümüş K, Sevinç G, Khaghani E. [An examination of nurses' professional values in two different cultures: the case of different countries]. *International Refereed Journal of Nursing Researches*. 2015;5:19-33. [\[Link\]](#)
33. Kaya A, Kantek F. [Nurse managers' perception of professional values and affecting factors]. *Journal of Health and Nursing Management*. 2016;3(1):18-25. [\[Link\]](#)
34. Çeliköz N, Gül YE. [Investigation of the patience tendency levels of university students]. *MANAS Journal of Social Studies*. 2018;7(3):77-87. [\[Link\]](#)
35. Yamak B, İmamoğlu O, Eliöz M, Çebi M, İslamoğlu İ. [Patience and aggression levels of university students]. *International Journal of Society Researches*. 2019;14(20):775-9. [\[Crossref\]](#)
36. Kaya H, Işık B, Şenyuva E, Kaya N. [Nursing students' individual and professional values]. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2012;15(1):18-26. [\[Link\]](#)
37. Martin P, Yarbrough S, Alfred D. Professional values held by baccalaureate and associate degree nursing students. *Nurs Scholarsh*. 2003;35(3):291-6. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
38. Alfred D, Yarbrough S, Martin P, Mink J, Lin YH, Wang LS, et al. Comparison of professional values of Taiwanese and United States nursing students. *Nurs Ethics*. 2013;20(8):917-26. [\[Crossref\]](#) [\[PubMed\]](#)
39. Kobra P, Vahid Z, Alsadat HF. Nursing students' perspectives on professional values in the universities of medical sciences in Iran *International Research Journal of Applied and Basic Sciences*. 2012;3(6):1183-91. [\[Link\]](#)
40. Çingöl N, Çelebi E, Zengin S, Karakaş M. [The investigation of compassion level of nursing students in a health college]. *Klinik Psikiyatri*. 2018;21:61-7. [\[Crossref\]](#)
41. Çıray Gündüzoğlu N, Korhan EA, Kuzeyli Yıldırım Y, Şenuzun Aykar F, Üstün Ç. [Compassion level of nursing students]. *Journal of Human Rhythm*. 2019;5(2):104-16. [\[Link\]](#)
42. Karadağ Arlı Ş, Bakan AB. [The factors affecting compassion and intercultural sensitivity among the surgical nurses]. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*. 2018;27(4):277-83. [\[Link\]](#)
43. Seven A, Doğan SG, Kınık A, Toraman K, Daşkın G, Sevinen GG, et al. [Compassion levels of the intern students of nursing and the influencing factors: pilot study]. *Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2019;4(3):273-82. [\[Crossref\]](#)
44. Çınar F, Aslan FE. [Measuring compassion level of operating room nurses: a Turkish validity and reliability research]. *Kocaeli Med J*. 2018;7(3):222-9. [\[Link\]](#)
45. Oğlak S. *Evde Bakım Hizmetleri ve Bakım Sigortası (Ülke Örnekleri ve Türkiye)*. 2. Baskı. İskenderun: İskenderun Belediyesi Kültür Yayınları; 2008. p.35-48. [\[Link\]](#)